

I FEEL
SLOVENIA

SLOVENIA
GREEN
DESTINATION

Destinacija Kras in Brkini
TRAJNOSTNO POROČILO
2022-2024

občin Divača, Hrpelje - Kozina, Komen in Sežana

Destinacija stopa po poti svoje **Strategije razvoja in trženja turizma destinacije Krasa in Brkinov 2022-2028**. Pripravljena je bila v sodelovanju z vsemi deležniki. V sklopu oblikovanja se je izklesala tudi vizija celotnega razvoja.

Kratkoročna vizija:

Destinacija Kras in Brkini bo ob partnerskem sodelovanju ključnih deležnikov postala destinacija za krajša bivanja s trajnostno usmeritvijo in celoletno ponudbo pristnih doživetij izjemnega nadzemnega in podzemnega sveta.

SPOZNAJTE NAŠE PRAVE BARVE

Dolgoročna vizija:

Destinacija Kras in Brkini bo osredotočena na zahtevnejšega-butičnega turista, ki bo v destinaciji bival več dni in bo spoznaval pristnost destinacije v neposredni sinergiji z lokalnim prebivalstvom.

V njegovem doživetju se bodo prepletale ključne konkurenčne prednosti destinacije (naravna in kulturna dediščina, ki bo povezana z avtentično kulinariko).

MISLIMO IN DELAMO ZELENO

Ker se zavedamo odgovornosti, da zanamcem zapustimo ohranjeno okolje in blaginjo, smo v destinaciji Kras-Brkini pristopili k spodbujanju zelene miselnosti in trajnostnega turizma. Želimo, da obiskovalci, ki prihajajo v našo destinacijo – v mesta in v naše kraško brkinske vasice na podeželju, začutijo naša trajnostna / zelena prizadevanja in se vanje – tudi preko naših spodbud, vključijo.

Aktivnosti destinacije Kras in Brkini

IZOBRAŽEVANJA, USPOSABLJANJA in SPODBUDE

Destinacija je preko projektov: Zelena shema slovenskega turizma, Agrotur +, Kras Carso II - Skupno upravljanje in trajnostni razvoj območja Matičnega Krasa in LAS Krasa in Brkinov spodbujala turistično gospodarstvo k prehodu v zeleno gospodarstvo ter trajnostno upravljanje z viri. Destinacija je na leto organizirala okrog 10 tematskih izobraževanj za prebivalce, turistične vodnike, organizatorje prireditev, turistična društva, gostince, ponudnike namestitev ter ostale turistične deležnike.

KODEKS ZA TRAJNOSTNO NARAVNANE TURISTIČNE VODNIKE

Namenjen je predvsem lokalnim turističnim vodnikom, ki so navadno prvi in pogosto edini stik obiskovalcev z lokalnim prebivalstvom ter močno vplivajo na ustvarjanje podob in mnenj v destinaciji. S kodeksom vzpostavljamo profesionalne standarde in skrbimo za dvig kakovosti dela lokalnih turističnih vodnikov.

- Upošteva sodobne trende v turizmu, trajnostno naravnani turizem.
- Predpisuje smernice za delovanje lokalnih turističnih vodnikov.
- Vzpodbuja zeleno usmeritev destinacije Kras in Brkini.
- Upošteva svetovne standarde za turistične vodnike.

Z UVAJANJEM TRAJNOSTNIH MERIL V RAZPISE (programi, projekti, dogodki, gostinska dejavnost), ponudnike spodbujamo k okolju prijaznejšem delovanju.

NAJPOMEMBNEJŠA TRAJNOSTNA USPOSABLJANJA V 2023 in 2024:

januar 2023: predstavitev daljinskih kolesarskih poti za turistične delavce in ponudnike Mediteranske in Kraške Slovenije

februar 2023: Vključitev v spletno predstavitev pozivov za vstop v Zeleno shemo slovenskega turizma in pridobitev znaka Slovenia green

marec 2023: Tečaj strokovne usposobljenosti za opravljanje lokalnega turističnega vodenja

maj 2023: Regijski posvet ponudnikov, predstavnikov lokalnih skupnosti in turističnih deležnikov: Zelišča v turistični ponudbi Krasa in Brkinov

maj 2023: izobraževanje izvedencev suhozidne gradnje

maj 2023: Svetovni dan vode 2023 - pospeševanje sprememb, o trajnostnem upravljanju z vodo

juni 2023: Interaktivna zeliščna delavnica s poudarkom na nabiralniškem bontonu in naravovarstvenih vidikih

oktober 2023: Posvet o izgubljanju biotske pestrosti in kulturne krajine na Krasu

november 2023: Predstavitev publikacije o čezmejnem geoparku Kras Carso

november 2023: AGROTOUR+ Kraški lokalni produkti in turizem, delavnica o pridelavi ciderja z vodeno degustacijo

december 2023: Posvet na temo trajnostnega poslovanja ter povezovanja turističnih deležnikov in podaljševanja povprečne dobe bivanja turistov na prvem čezmejnem srečanju s ponudniki Kras Carso II

april 2024: Prireditev »Tourism Matching« - poglobljanja razumevanja lokalne ponudbe počasnega turizma (t.i. slow tourism), hrane in pijače ter ustvarjanja mostov med Italijo in Slovenijo ter med Krasom in Trstom; Strokovna ekskurzija za lokalne vodnike in zaposlene v Visit Karawanken-Karavanke Unesco Global Geopark; Delavnica suhozidne gradnje (LAS); Prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam v Parku Škocjanske jame (LAS)

avgust 2024: Strokovna delavnica ekološka vina za vinogradnike in vinarje - AGROTUR +

september 2024: Biohoteli - zvezde slovenskega turizma v prihodnosti? (LAS); Študijski obisk Srbije - eko zelišča (LAS); Moč začimb in divje hrane v visoki slovenski kuhinjariki (LAS)

oktober 2024: Priložnosti za razvoj kolesarjenja na področju geoturizma in kolesarskega turizma: lokalna promocija trajnostnega turizma (Kras Carso II)

november 2024: Delavnica za ponudnike: Vplivi podnebnih sprememb na turizem na Krasu in v Brkinih ter prilagajanje

TRADICIONALNI/TRAJNOSTNI DOGODKI, FESTIVALI IN AKCIJE

V nadaljevanju je opisanih nekaj večjih dogodkov/festivalov ki se tradicionalno izvajajo na Krasu in Brkinih:

1. Kulturni dogodki v Tinjelovi pečini

Okolju prijazna glasbena prireditev

Tinjelova pečina je naravni kraški amfiteater v osrčju Brkinov. Organizator Občina Hrpelje - Kozina že vrsto let v pečini pripravlja koncerte. Izvaja jih ob soju led lučk, brez ozvočenja. V samo pečino se ni posegalo, uredilo se je samo lesene stopnice na strmem dostopu do vhoda. Organizator želi ohraniti naravno okolje, brez prevelikih posegov, s čimer se strinjajo tudi obiskovalci, ki prihajajo na koncerte. Ne gre za množično prireditev, ampak bolj za butični dogodek z usmerjeno publiko z bolj ekskluzivnim izborom glasbenih izvajalcev, katerim prioriteta ustvarjanja je ohranjanje kulturne dediščine.

2. Festival Gledanica

Oživljanje prazgodovinske kulturne dediščine

Festival Gledanica je dosežek projekta Kaštelir, v katerega so bile kot pridruženi partnerji vključene vse občine v destinaciji. Festival postaja tradicionalen, potekal je že 5. leto zapored. Ime je dobil po prazgodovinskem razgledišču na vrhu štanjelskega griča Turn. Prireditev je v celoti posvečena ohranjanju bogate kulturne dediščine s poudarkom na prazgodovinski dediščini.

Pestro celodnevno dogajanje v Štanjelu je tudi tokrat vključevalo več posameznih dogodkov, kot so: tradicionalna delavnica izdelovanja venčkov sv. Ivana, delavnica izdelovanja starodavnih glasbil (nunalce, brnivka), vodene ogledе zvočne galerije Kamenica, voden ogled 'Skozi Štanjel skozi čas' in Pletarska delavnica Otip narave. Dan se je zaključil z ocenjevanjem najlepših venčkov sv. Ivana in tradicionalnim obredom raznosa venčkov po vasi, odstranitvijo starih in obešanjem novih.

3. Festival kraška gmajna

Spomladi in jeseni se na Krasu in v Brkinih odvija tradicionalni festival naravo-slovnega in dediščinskega turizma. S festivalom želimo vzpodbuditi zanimanje za spoznavanje te izjemne biotske pestrosti in kulturne dediščine, znanstvenega udejstvovanja in ustvarjalnosti saj kraška gmajna velja za eno najstarejših kulturnih krajin in eno izmed vročih točk biotske raznovrstnosti v Evropi in svetu. V sklopu festivala se odvijajo različni tematski pohodi, kreativne delavnice, kulturne prireditve in kulinarični dogodki.

4. Festival Brkinske sadne ceste

Festival Brkinske sadne ceste ohranja okuse in vonje sadjarskega izročila. Zavijte na turistične in sadjarske kmetije ter v domače gostilne, ki vam postrežejo s katero od brkinskih jedi s poudarkom na jabolku, češpi in drugih brkinskih pridelkih. Aktivno preživite dan v brkinskih sadovnjakih, poskusite najboljši kostanj ali okušajte tradicionalne dobrote, ki so jim vztrajni Brkinci dodali ščepec sodobnosti.

5. Martinovanje na Krasu

Martinovanje na Krasu je tradicionalna prireditev, ki poteka že vrsto let. Na letošnjem Martinovanju, od 2. do 11. novembra 2024, bo potekala promocija avtohtone sorte vina in tradicionalne in lokalne kuhinjske. Na dogodkih bo uporabljena zgolj embalaža iz biorazgradljivih materialov, spodbujali bomo pitje vode iz pipe oziroma pitnika (Štanjel, Sežana).

6. KrasPass Gourmet

V poletnih mesecih je bila že peto leto zapored organizirana akcija povezovanja ponudnikov na Krasu in Brkinih z namenom promocije lokalne kulinarike ter naravne in kulturne dediščine. Potekala je od 17. 6. do 29. 9. 2024. Na destinaciji so se poleg kulinaricnih doživetij odvijale kreativne delavnice povezane s obdelovanjem kamna ter vodeni ogledi čudes narave.

7. Praznik terana in pršuta

Praznik terana in pršuta je osrednji praznik Kraševcev ter vseh ljubiteljev kraške kulinarike in običajev. S svojim bogatim kulturnim, športnim, etnološkim in seveda zabavno-družabnim programom privabi na Kras množico obiskovalcev iz domačih in tujih krajev. Na dogodku lahko okusite sloviti kulinarični posebnosti, kraški pršut in teran, ter spoznate značilno kraško gostoljubje.

TRAJNOSTNA MOBILNOST

Destinacija velik poudarek daje trajnostni mobilnosti.

SISTEM ZA avtomatizirano IZPOSOJO električnih KOLES

V sistem je vključenih 9 postaj, in sicer v Kozini, Rodiku, Komnu, Štanjelu, Pliskovici ter po dve v Sežani in Divači. Registracija in nakup paketa za uporabo koles je mogoče opraviti v TIC-ih upravnih središč ali prek mobilne aplikacije mobiln.si. Registracija je brezplačna; za letni paket je potrebno odšteti 25 €, za dnevni pa 5 €. Uporabnikom je na voljo 12 navadnih in 33 električnih koles.

Izposoji koles se v posluhu za aktivno življenje domačinov in obiskovalcev ter z namenom BITI BLIŽE NARAVI, pridružuje ker nekaj ponudnikov izposoje koles (električnih ali navadnih):

- Kobilarna Lipica,
- Admiral Kozina,
- Mitski park Rodik,
- Rent a bike Mitja Furlan s. p.,
- Mathitech bike Center Sežana,
- Core riding, AP Aljoša Pirjevec,
- Park Škocjanske jame,
- MG Šport s. p. ter podjetje
- SloActive d. o. o., ki nudi tudi vodenje za kolesarje.

Lokalno povezani

Sistem prevozov na zahtevo Lokalno povezani nudi prevoze v celi destinaciji z rezervacijo vožnje prek aplikacije ToyotaGo. Prilagodljiva možnost prevoza, ki marsikomu olajša pot. Organizatorji dogodkov v destinaciji so pričeli s ponudbo urejene avtobusne povezave med naselji do kraja dogodka. Koriščenje avtobusnega prevoza je bilo brezplačno in dostopno za večino krajev v okolici samega dogodka. Obiskovalci prireditvev kot Občinski praznik Občine Hrpelje - Kozina, Martinovanje na Krasu, poletna opasila v Rodiku in Prešnici so ponudbo pridoma izkoristili in izrazili željo po ponovni organizaciji povezovalne priložnostne avtobusne povezave.

Kras in Brkini

Lokalno povezani

Tabela ekonomskih kazalnikov

	NAZIV KAZALNIKA	VREDNOST KAZALNIKA					CILJ
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	% zavarovane narave v površini destinacije						
	Občina Divača	48	48	48	48	48	48
	Občina Hrpelje - Kozina	53	53	53	53	53	53
	Občina Komen	82	82	82	82	82	82
	Občina Sežana	98	98	98	98	98	98
2	% odplak, očiščenih do sekundarne stopnje	53	53	53	53	53	60
3	% trdnih odpadkov, ki so ločeno zbrani za predelavo	69	69	69	69	69	72
4	število mest za izposajo koles	5	15	15	19	19	19
5	število koles za izposajo	30	98	98	118	118	118
6	število muzejev	17	17	20	22	22	23
7	število znakov Slovenia Green	1	1	4	11	13	15
8	Ekonomski kazalci v gostinstvu Kras in Brkini						
	Število zaposlenih	490	502	459	456	501	526
	Dodana vrednost	13.663.879	10.762.650	12.133.635	13.854.998	18.746.145	19.683.452
	Prihodki	37.899.637	28.112.584	29.909.235	44.260.296	51.937.182	54.534.041
	Število podjetij	459	505	550	612	709	744

DRUŽBENA ODGOVORNOST, SKRB ZA LJUDI S POSEBNIMI POTREBAMI

V okviru zagotavljanja boljše dostopnosti so bile izvedene aktivnosti:

- **Invalidom prijazni dostopi** so v urbanih centrih urejeni v večini javnih objektov za urejanje osnovnih življenjskih storitev, prav tako pločniki. Občina Komen je dodatno nabavila električno vozilo z namenom olajšanja dostopa gibalno oviranim osebam v stari del Štanjela. ORA Krasa in Brkinov je prevzela od občine Komen v upravljanje električno vozilo z namenom olajšanja dostopa gibalno oviranim osebam v stari del Štanjela in je za njih brezplačno.

- **Defibrilatorji** imajo v destinaciji posebno mesto in s tem posebno pozornost vseh vključenih občinskih uprav. Postavljenih je več kot 30 defibrilatorjev na različnih lokacijah – upravne stavbe, turistični objekti, kot Center za obiskovalce Mitski park.

- **Prilagojeno vodenje za osebe z motnjami v duševnem razvoju – Dom na Krasu**

- **Vodenje po muzejih, zbirkah, centrih.. v slovenskem znakovnem jeziku** (po predhodni najavi).

- V Centru za obiskovalce Mitskega parka so pripravili celotno gradivo razstave, ki je v centru, z naslovom »Mitske in druge resničnosti« tudi v braillovi pisavi. Tako si tudi slepi in slabovidni lahko preberejo zgodbe Mitskega parka in vso vsebino razstave.

- V kraških trgovinica, s katerimi upravlja ORA Krasa in Brkinov, so na voljo izdelki Socialno-varstvenega centra - Doma na Krasu in Društva Vezi.

- Priprava študije dostopnosti turistične infrastrukture na čezmejnem Krasu, kjer

se je pregledalo 34 objektov ter označitev ponudnikov na destinacijski spletni stran s prejetimi kategorijami dostopnosti.

- Občina Komen je pripravila Strateški načrt dostopnosti.

BUTIČEN IN TRAJNOSTNI KRAS in BRKINI

Prvinska narava Krasa in Brkinov ponuja neskončne priložnosti za sprostitev in raziskovanja. Edinstvene znamenitosti se vtisnejo v spomin. Na Krasu so lahko obiskovalci aktivni in zelo radovedni, lahko pa le uživajo mir in tišino oz. zgolj glasove, ki nam jih ponuja narava.

Povsod obiskovalce spremlja pristno kraško gostoljubje. To lahko posebej začutijo v številnih majhnih Kraških in Brkinskih vasicah, ki so zaščitene kot kulturni spomeniki.

Informacije in opise doživetij na Krasu in v Brkinih lahko obiskovalci dobijo na spletni strani www.visitkras.info.

Ker se zavedamo odgovornosti, da zanamcem prepustimo ohranjeno okolje in blaginjo, smo v destinaciji Kras in Brkini pristopili k spodbujanju zelene miselnosti in zelenega turizma. Želimo, da turisti, ki prihajajo v našo destinacijo – v mesta in v naše kraško brkinske vasice na podeželju, začutijo naša trajnostna prizadevanja in se vanje vključijo.

Vzpostavitev certificiranega sistema upravljanja z vplivi na okolje in pridobitev katerega od mednarodno priznanih okoljskih znakov je najučinkovitejši mehanizem, s katerim lahko turistični ponudniki svojo trajnostno naravnost sporočajo obiskovalcem, partnerjem in skupnosti ter obenem krepijo lastno zavezanost.

Okoljevarstvena zagotovila dajejo občutek ugodja – predpostavljajo zdrava bivališča, zdravo prehrano in zdravo okolje za turiste in zaposlene.

PONOSNI SMO NA NAŠE TURISTIČNE PONUDNIKE S TRAJNOSTNIMI ZNAKI

Destinacija spodbuja ponudnike k trajnostnemu poslovanju in pridobivanju trajnostnih znakov - preko delavnic, subvencij in s promocijo.

Hotel St. Daniel, Hruševica

Gostišče Risnik s prenočišči

Bistro Grad Štanjel

Gostilna Mahorčič, Rodik

Mladinski hostel Pliskovica

Špacapanova hiša Komen

Grad Štanjel

Hiša Krasna

Hiša posebne sorte

Tmbin's barn

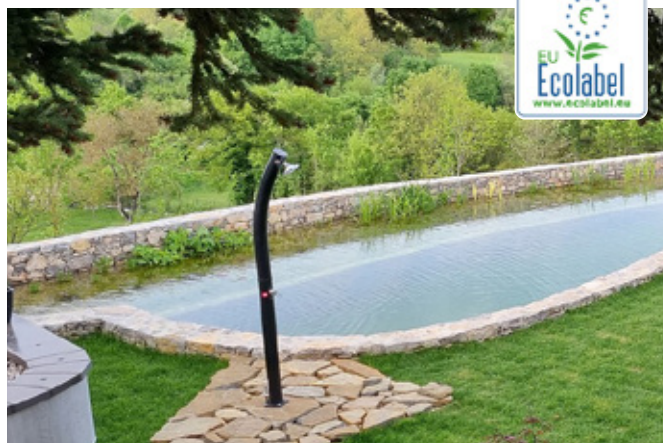
Hotel Maestoso

Grad Štanjel House

Hotel Prunk

Shamarè Resort and Spa

Park Škocjanske jame

SODELOVANJE S PONUDNIKI - POVEZOVANJE IN PROMOCIJA

Sprva štiri občine – danes ena destinacija Kras in Brkini in turistična organizacija ORA Krasa in Brkinov d. o. o., ki povezuje ponudnike brez administrativnih meja! Kras in Brkini v celoviti atraktivni ponudbi dobrot in doživetij. Dobro poznavanje, sodelovanje in soustvarjanje ter trženje turističnih produktov in storitev je ključnega pomena za dvig prepoznavnosti. Letos je KrasPass Gourmet mreža že peto leto zapored povezala čez 30 turističnih ponudnikov iz Krasa in Brkinov, z namenom večje prepoznavnosti in da obiskovalcem omogoči, da vsak dan v tednu odkrivajo edinstvenost Krasa in Brkinov skozi kulinariko, vino, kreativne delavnice kamna in vodene ogledne čudes narave.

SKRB ZA KULTURNO DEDIŠČINO

Destinacija Kras in Brkini ima bogato kulturno dediščino, na katero je ponosna. Pri tem aktivno sodeluje s pristojnim Zavodom za varstvo kulturne dediščine – enota NG ter muzeji – v Novi Gorici in Kopru. Destinacija stanje, avtentičnost in estetski videz kulturne dediščine, kot so znamenitosti in grajena dediščina, tipična ali tradicionalna arhitektura, dizajn naselij, kulturni utrip, urbani razgledi in arheološka najdišča ohranja v skladu z nacionalnimi in mednarodnimi standardi. Skozi številne projekte, ki so posebej intenzivno odvijajo v zadnjih 3 letih kulturno dediščino varuje in jo ohranja ter jo vključuje v atraktivne in nove turistične produkte. Pri tem sodeluje s prebivalstvom in lokalnimi organizacijami.

Ena od aktivnosti je vzpostavitev čezmejnega Konzorcija kaštelirjev z imenom: „Dežela prazgodovinskih gradišč - kaštelirjev, ki deluje na območju Slovenije, Hrvaške in Italije. Temeljni cilj je ohranitev in oživljanje dediščine gradišč, kot posebnega tipa naselbine ter skrb za njeno prepoznavnost.

Za ohranjanje ene od najbolj prepoznavnih ter najstarejših turističnih prireditev na Krasu »Praznik terana in pršuta« je dolgoletni organizator Branko Može z ekipo pripravil dokumentarni film, kjer so vključeni arhivski video in foto spomini zadnjih 50 let tega praznika lokalne kulinarike, vina in ljudi. <https://365.rtv slo.si/arhiv/dokumentarci-kulturno-umetniški/175074419>. Zavod dobra pot je za obujanje pletarske dediščine Krasa pripravil dokumentarni film »Žbrinca - koš za nabiranje stelje«: <https://www.dobra-pot.si/zbrinca-stanjel.html>. **V zadnjem letu destinacija sodeluje pri vzpostavitvi organa za upravljanje čezmejnega območja Kras Carso z namenom trajnostnega razvoja Matičnega Krasa.**

Destinacija Kras in Brkini uvršča ohranjanje dediščine med prioritete usmeritve razvoja turizma. Umeščamo jo v trajnostne oblike ponudbe, kot so tematske poti v naravi, speljane ob znamenjih preteklosti. S pomočjo nepovratnih sredstev preko evropskih projektov skrbimo, da je naša pot v prihodnost trdna, tudi zaradi spoštljivega odnosa do naše preteklosti.

Poleg nepremične in premične kulturne dediščine je destinacija posebej ponosna na svojo nesnovno dediščino. Destinacija nesnovno dediščino ceni in jo ohranja na različne načine – preko spodbujanja in financiranja društev in aktivnosti, sodelovanja pri raziskovanju le te, sofinanciranja izdaje raznih knjig in drugih virov, ki služijo proučevanju, seznanjanju, ohranjanju te dediščine, z registracijo le te v posebnih registrih in seveda tudi preko številnih usposabljanj, delavnic, tradicionalnih in trajnostnih prireditev, dogodkov, festivalov ter preko lokalne gastronomije. V destinaciji se posebej izpostavlja promovira dediščino, ki je vpisana v register nesnovne dediščine:

1. Spletanje cvetličnih venčkov Sv. Ivana, ki se na kresni večer obesijo na vrata vseh domov v starem delu Štanjela in bližnji okolici. Vpis : 2-00020: Spletanje venčkov sv. Ivana

2. Veščina suhozidne gradnje, znanje in tehnike / Art of dry stone walling, knowledge and techniques - gradnja suhega zidu iz kamna – ta je vpisana tudi v Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva - Vpis: 2-00051: Suhozidna gradnja

Veščina suhozidne gradnje: znanje in tehnike je bila 28. 11. 2018 vpisana na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

3. Škoromatija - je pustna šega, ko se pustni liki škoromati na pustno soboto odpravijo na pustno poberijo po vasi: obhod po hišah in pobiranje darov. Vpis: 2-00005: Škoromatija

4. Tradicionalna reja in vzreja lipicancev v Kobilarni Lipica – le-ta obsega rejo konjev pasme lipicanec za izvajanje klasičnega dresurnega jahanja in vožnje kočij. Decembra 2022 - vpis reje lipicancev na UNESCO - v reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

Destinacija Kras in Brkini uvršča ohranjanje dediščine med prioritete usmeritve razvoja turizma. Umeščamo jo v trajnostne oblike ponudbe, kot so tematske poti v naravi, speljane ob znamenjih preteklosti. S pomočjo nepovratnih sredstev preko evropskih projektov skrbimo, da je naša pot v prihodnost trdna, tudi zaradi spoštljivega odnosa do naše preteklosti.

SKRB ZA NARAVNE VREDNOTE

Zeleni Brkini in izjemnost velikega Krasa destinaciji nalagajo skrb za ohranjanje naravne dediščine.

S pomočjo nepovratnih sredstev preko evropskih projektov skrbimo, da je naša pot v prihodnost trdna, tudi zaradi spoštljivega odnosa do naravnih dobrin.

Zaščiteni območja:

Regijski park Škocjanske jame – območje v sklopu Javnega zavoda s povsem urejenim pravilnikom obiska, vodenimi ogledi za obiskovalce, centrom za interpretacijo, informacijskimi tablam, označenimi potmi. Zaščiten tudi kot Kraški biosferni rezervat. Regijski park Škocjanske jame leži na matičnem krasu. Jame kot ključni naravni spomenik parka, ki s svojimi razsežnimi dvoranami in pravim podzemnim »kanjonom« nobenega obiskovalca ne pustijo hladnega, so že od leta 1986 uvrščene na Unescov seznam svetovne dediščine.

<https://www.park-skocjanske-jame.si/>

Škocjanske jame so nosilec številnih trajnostnih in okoljskih znakov:

Posebno varstveno območje: Natura 2000 – območja so določena z Uredbo o posebnih varstvenih območjih, vzpostavljeno z namenom ohranjanja biotske raznovrstnosti. V celotni destinaciji je pod Naturo večina površine – celoten Kras, dolina Branice in še štiri manjša območja, z izjemo Vremske doline in Brkinov.

Naravne vrednote:

47 zavarovanih območij

43 naravnih vrednot – območij

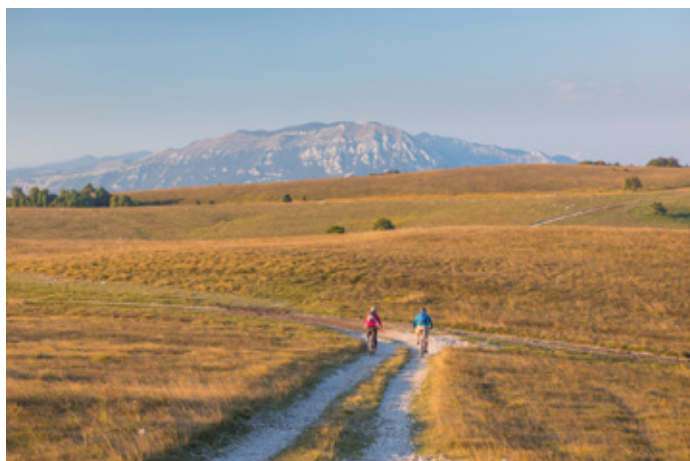
1092 naravnih točk - jam

147 drugih naravnih vrednot - točk (soteske, doli, vrtače, stoletne lipe, kostanji, bukke, platane, slepe doline, nahajališča fosilov, apnenca, pašniki, gozdovi in drugo) od tega turistično dostopni in urejeni:

Krajinski park Beka – zaokroženo območje, ki še ni posebej urejeno oziroma organizacijsko voden. Obisk parka je dostopen vsem obiskovalcem, predvsem pohodnikom in tekačem. Poti so deloma označene. Center za upravljanje je zgrajen v Klancu pri Kozini.

Krajinski park Štanjel – povsem urejen v turistični produkt z gradom. Urejen z usmerjevalnimi in pojasnjevalnimi tablami, turistično informacijskim centrom za informacije, gostinsko in nastanitveno ponudbo, vinoteko, poročno dvorano, galerijo, Ferrarijevim vrtom, ki je še posebej zavarovan. Stalno se nadgrajuje: v letu 2021 urejeno razgledišče Gledanica in Muzej Grad Štanjel z interaktivno razstavo Narava in človek na Krasu, v letu 2025 pa je predvidena otvoritev Muzeja slovenskega jezika in knjige ter večnamenska dvorana.

Hrib Vremščica

Botanični vrt Sežana ob vili Mirasasso

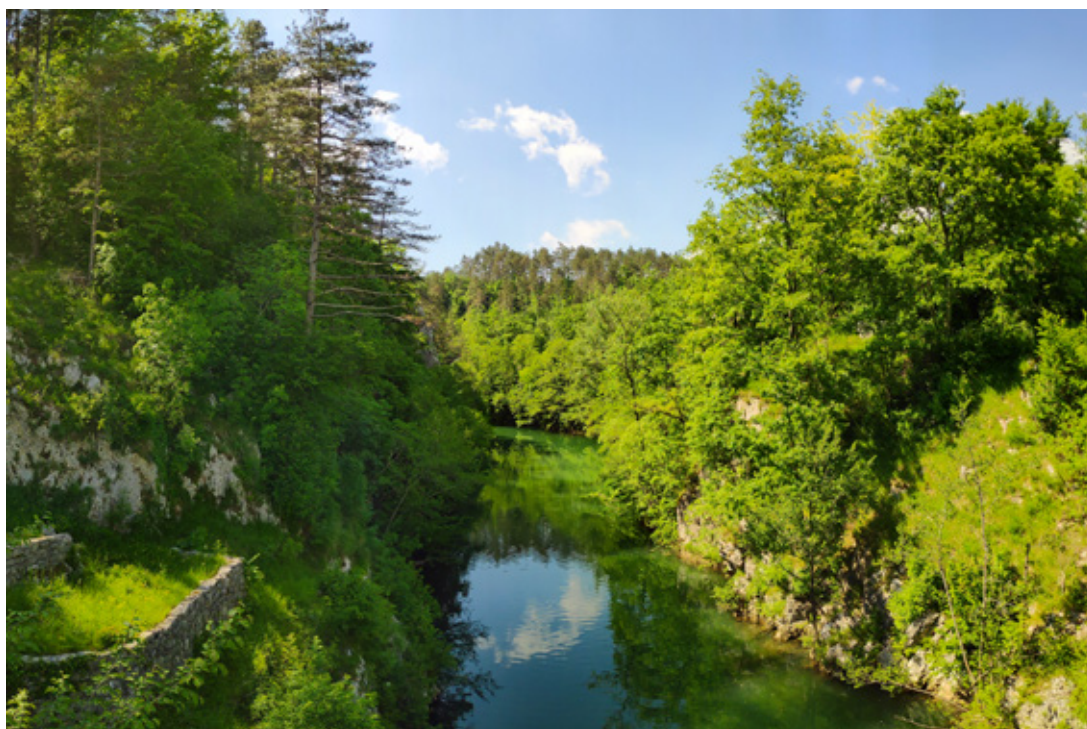

Turistične jame: Vilenica, Dimnice, Divaška jama

Lipica – pašniki in gozdovi

Biosferno območje Kras in porečje Reke se razteza v jugozahodni Sloveniji na površini slabih 60.000 ha in sovпада z mejami regijskega parka Škocjanske jame z vplivnim območjem, ki leži v porečju Reke, določeno pa je še prehodno območje na kraškem svetu nad jamskim sistemom in obsega ves preostali del občine Divača. Dejavnosti v njem so povezane z aktivnostmi lokalnega prebivalstva, ki so usmerjene k sonaravni rabi prostora in v katerih sodelujejo predstavniki lokalne skupnosti, znanstveniki, strokovne službe, nevladne organizacije, kulturne skupine ter drugi deležniki. Najpomembnejša naravna vrednota v biosfernem območju so Škocjanske jame z veliko geološko in biotsko raznolikostjo, predvsem pa z izjemnimi zgodbami, kot sta kulturni pomen tega prostora v obdobju prazgodovine in fantastične raziskave podzemnega toka Reke iz konca 19. stoletja.

Reka Reka

Divaška jama

TURISTIČNA DOŽIVETJA – TURISTIČNI PRODUKTI

V letu 2024 je destinacija še dodatno izpostavila zelena doživetja, saj jim je na destinacijski spletni strani namenila svoj prostor.

- Trajnostno doživetje **Skozi Štanjel, skozi čas** (projekt Kaštelir) - obiskovalca popelje virtualni vodič Aviko – deček iz prazgodovine, ki je ostal v Štanjelu „pozabljen v prazgodovinskem času in prostoru“ (obogatena resničnost – AR aplikacija) <https://www.visitstanjel.si/skozi-stanjel-skozi-cas>, kjer je vključen okoljski in družbeni vidik trajnosti.
- **Vrtovi Krasa, S Pepo po Krasu** - avtentično– avtentično doživetje Krasa, z izjemnim čutom do lokalnega prebivalstva in ranljivih skupin ter odgovornosti do okolja.
- Doživetja certificiranih lokalnih turističnih ponudnikov: <https://www.visitkras.info/nacrtuj-obisk/zelena-destinacija/zelena-doizivetja/>

PONOSNI SMO NA:

- vzpostavljanje modernih postajališč (Hrpelje, Divača)
- otroška igrišča
- rekreativne zelene površine (Park Žaga na Kozini, Disk golf v Lipici, Medgeneracijska parka Sveto in Komen, Pump track v Divači)
- tematske poti (Škratji Kras v Štanjelu, Štanjel skozi čas, Lintverjeva in Babina pot v Rodiku, Botanična pot v Štanjelu)
- interpretacijski center kraške vegetacije
- prireditve, ki so osnovane na nesnovni kulturni dediščini (Belajtna, Gledanica, Noč raziskovalcev v Mitskem parku, Muzejska noč v Divači, Kraška gmajna, Festival kamna, Kresna noč na Beki)
- Muzej Grad Štanjel: Narava in človek na Krasu
- na obnovo kalov, vodnih izvirov (Tatre, Rožice, Nasirec), ledenic (Nasirec), ki so izjemni primer kulturne dediščine naših prednikov.

Destinacija kot ponosni član družine Slovenia Green izpolnjuje obljubo, da deluje po trajnostnih načelih in je predana nenehnim zelenim izboljšavam, o katerih sproti obvešča javnosti / deležnike v turizmu preko spletne strani visitkras.info, ora.si, družbenih omrežjih in preko e-novičnika.

Štanjel

Ferrarijev vrt v Štanjelu

Besedilo: Zelena ekipa Krasa in Brkinov

Oblikovanje: Tiskarna Vek, Koper

Izdano: Elektronska knjižica, 2024

Izdajatelj: ORA Krasa in Brkinov d. o. o.

Fotografije: Ana Rojc, Jošt Gantar, Mitja Božič, Arhiv občin Komen, Divača, Sežana in Hrpelje – Kozina, Arhiv ORA Krasa in Brkinov d. o. o

Fotografija na naslovnici: Jama Dimnice, Peter Gedei